

Najaarscursus Pithos | Kunst en Cultuur 2017
'VARIA!'

Lezing 1

22 september 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Roland Gieles

Van Gogh en Munch

In deze lezing staan Vincent van Gogh (1853-1890) en Edvard Munch (1863-1944) centraal. Hoewel beide kunstenaars een eigen, persoonlijke stijl hadden, vonden zij in kleur, vorm en compositie de vernieuwing van de kunst. Zij legden hun persoonlijke ervaringen vast op doek in krachtige

beelden en inspireerden daarmee een nieuwe generatie van jonge Europese kunstenaars. 'De schilder van de toekomst is een colorist zoals er nog niet een is geweest.' schreef Vincent van Gogh al in mei 1888.

Afb:

Edvard Munch, Zelfportret, 1881-1882, olieverf op doek, 26 x 18.5 cm, Munch Museum, Oslo
Vincent van Gogh, Laatste zelfportret – September 1889 (Musée D'Orsay)

Lezing 2

6 oktober 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Roland Gieles

Nederlandse kleurenpracht: Gestel, Sluijters en Van Dongen

De ontwikkelingen van het postimpressionisme waren van grote invloed op jonge schilders in heel Europa. De vrijheid in kleur en vorm, die door schilders als Van Gogh en Munch was verworven, werd door jonge kunstenaars verder ontwikkeld in een reeks van stijlexperimenten. Ook in Nederland waren er verschillende jonge schilders, die

beïnvloed werden door deze nieuwe, modernistische stijlen. In dat kader kijken we in deze lezing naar de kunst van Leo Gestel (1881-1941), Jan Sluijters (1881-1957) en Kees van Dongen (1877-1968).

Afb:

Kees van Dongen - Portret van Dolly - 1909

Lezing 3, 4 en 5 op 20 oktober; 3 november en 24 november

Docent: Nathalie Mantel

Samen Sterk: bekende en minder bekende duo's in de beeldende kunst

Inleiding: *Viktor & Rolf, Hennes & Maurits, Clemens & August.*

Van Kooten & De Bie, Theo & Thea, Bert & Ernie.

Caesar & Cleopatra, Dante & Beatrice, Suske & Wiske...

Niet alleen de moderne maatschappij, maar ook onze geschiedenis is rijk aan duo's. Vaak zorgt een verbond tot grotere hoogtepunten dan wanneer je er alleen voor staat: good things come in pairs. Er zijn door de eeuwen heen tal van verhalen geschreven over befaamde duo's uit de wereldgeschiedenis en ook in de kunsten blijven ze niet onopgemerkt. Deze cursus zal ingaan op een aantal paren wiens verhalen kunstenaars heeft geïnspireerd tot het maken van prachtige werken, zowel in de schilderkunst als in de beeldhouwkunst.

Lezing 3

20 oktober 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Nathalie Mantel

Bijbelse duo's

Een van de grootste literaire bronnen is de Bijbel. En ook die bevat veel verhalen waarin een duo de hoofdrol speelt, te beginnen bij Adam en Eva natuurlijk. Maar vergeet Samson en Delilah niet, of Judith en Holofernes. De relatie tussen man en vrouw staan bij hen centraal, maar de geschiedenis van het christendom kent tevens voorbeelden van personen die als zijnde gelijken bij elkaar horen. Zo worden Jezus' discipelen Petrus en Paulus vaak in één adem genoemd, en slaan belangrijke heiligen de handen ineen zoals Cosmas en Damianus. Zij die

aan de marteldood zijn gestorven vanwege hun geloof staan vaak niet alleen, zoals overgeleverd in de biografie van Perpetua en Felicitas.

Afb.

St. Perpetua en Felicitas, the National Shrine - Washington, DC

Lezing 4

3 november 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Nathalie Mantel

Pagaanse samenwerkingen of liefdesparen

Voor dit deel gaan we in op de niet-religieuze samenwerkingen of liefdesparen. Schrijvers uit de klassieke oudheid vertellen over de verboden liefde tussen Amor en Psyche of over de broers Castor en Pollux die hielpen met de queeste naar het Gulden Vlies. Met de opkomst van de renaissance, wanneer men de cultuur van de Grieken en Romeinen gaat herbestuderen, worden die legendes zeer populair

bij kunstenaars en hun opdrachtgevers. Denk aan de sculpturen van Gianlorenzo Bernini en Antonio Canova. In de opera's wordt gezongen over het tragische lot van Orpheus en Eurydice; Shakespeare wijdt een van zijn toneelstukken aan Caesar, een andere aan Cleopatra.

Afb.

Castor en Pollux, Metropolitan Museum of Art, New York, NY, USA

Lezing 5

24 november 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Nathalie Mantel

Een sterk en eendrachtig Florence: David en Goliath

Het wordt interessant wanneer men personen met een pagaanse of heidense achtergrond gaat combineren met figuren uit het Christendom. Dit is het geval in Florence, vanaf de dertiende eeuw. De kleine republiek die zich 'groot' probeert te houden tussen het machtige hertogdom van Milaan en de pauselijke staten van Rome is

naarstig op zoek naar een middel om zich op het politieke toneel standvastig te tonen. Het bestuur van de stad vindt deze kracht en deugd – virtus – in twee op het eerste ogenblik totaal verschillende mannen: de held Hercules uit de Griekse mythologie en de herdersjongen David uit het Oude Testament. Toch worden deze figuren beiden ingezet voor het machtsvertoon van de stad en, naarmate de jaren verstrijken, lijken zij zelfs dichter tot elkaar te komen. Samen staan zij symbool voor een sterk en eendrachtig Florence.

Afb: Caravaggio, David met het hoofd van Goliath, 1607, Kunsthistorisch museum Wenen

Lezing 6

8 december 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Wim de Natris

De Toren van Babel

Het Babelverhaal is afkomstig uit het Oude Testament. In Genesis, hoofdstuk 11, vers 1-9, staat beschreven hoe het volk van Noë een toren bouwde die tot in de hemel reikte. God strafte deze overmoed door spraakverwarring en verstrooiing van de volken. Over verwoesting van de toren wordt niets gezegd.

Een indrukwekkend verhaal met een niet mis te verstane boodschap dat in de beeldende kunst een enorme impact heeft gehad tot in onze tijd toe.

Afb: Pieter Bruegel I, De toren van Babel (detail), ca. 1565. Museum Boijmans van Beuningen Rotterdam

Lezing 7

22 december 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Wim de Natris

Een wonderlijke geboorte

Voorstellingen van de Geboorte van Christus al bijna 2000 jaar voor iedereen herkenbaar door de basis ingrediënten: baby in kribbe, os en ezel, Maria en Jozef van Nazareth → een gezin in barre omstandigheden op een onherbergzame plek: grot of stal. Daarnaast komen er in de loop van de tijd nog al wat ingrediënten bij, zoals: Vroedvrouwen, Aanbidding van Herders, Ster, Aanbidding van en Droom van de Magiërs (Wijzen, Koningen), Kindermoord, Vlucht naar Egypte.

Een levendige geschiedenis die niet meer zo vanzelfsprekend wordt gekend.

Afb: de Geboorte van Christus, De meester van Flémalle, plus detail, begin 15de eeuw.

Lezing 8

12 januari 2018 10:30 uur – 12:30 uur

Docent: Wim de Natris

De Engelse landschapstuin

In Engeland ontstaat in de eerste helft van XVIII een nieuwe opvatting over de natuur: de natuur als vriendelijke en gelijke partner, die verfrissing en morele opluchting schenkt → de natuur als symbool van vrijheid, als tegenstelling tot de vormelijke en strenge tuinen van Versailles = beheersing natuur = autocratisch staatsregime. Dus

geen rechte lijnen en geometrie!

Typerende elementen zijn de folly, de hermitage en de haha.

De Engelse landschapstijl vond veel navolging op het Europese continent vooral in stadsparken tot in onze tijd.

Afb: De tuin van Stourhead, Wiltshire UK, met de Palladiaanse brug

Algemene informatie:

Vrijdagochtend om de 14 dagen

Tijd: van 10:30 uur tot 12:30 uur

Zaal open om 10:15 uur

Data: 22 september 2017; 6 oktober; 20 oktober; 3 november; 24 november; 8 december; 22 december; 12 januari 2018

Inhaalbijeenkomst bij onverwachte uitval van de docent:

12 januari Van 13:30 – 15:50 uur.

Locatie: Zaal 'de Klimroos' in hostellerie de Rozenhof; Nijmeegsebaan 114; 6564 CK Heilig Landstichting (vlakbij gemeentegrens Nijmegen).

Volop gelegenheid en gratis parkeren.

Inschrijven: via de website www.pithos.nl

Meer informatie? Mail of bel gerust!

M: info@pithos.nl

T: 024-3735740